

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Dávky státní sociální podpory – struktura a vývoj

State social support – structure and development

Romana Hašková

Plzeň 2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Romana HAŠKOVÁ**
Osobní číslo: **K09B0049P**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Dávky státní sociální podpory - struktura a vývoj**
Zadávající katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Charakterizujte systém státní sociální podpory.
2. Specifikujte jednotlivé dávky státní sociální podpory.
3. Analyzujte strukturu a výši vyplácených dávek ve vybraných letech.
4. Demonstrujte způsoby výpočtu, podmínky nároku a výši dávek ve vybraných letech.
5. Zhodnoťte vývoj dávek státní sociální podpory a shrňte řešenou problematiku.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 40 - 60 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

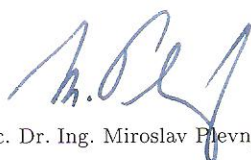
- **PEKOVÁ J.; PILNÝ J.; JETMAR M.** *Veřejná správa a finance veřejného sektoru.* Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5
- *Státní sociální podpora stručný průvodce dávkami státní sociální podpory.* Praha: MPSV, 2005. ISBN 80-86878-28-7
- *Zákon o státní sociální podpoře č.117/1995 Sb. v platném znění a ve znění pozdějších předpisů pro vybrané roky.*
- *Ministerstvo práce a sociálních věcí.* [online]. Dostupné z <http://www.mpsv.cz/cs/>

Vedoucí bakalářské práce:

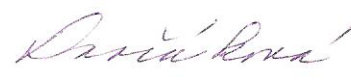
Ing. Pavlína Hejduková
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: 30. listopadu 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: 4. května 2012

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. listopadu 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Dávky státní sociální podpory – struktura a vývoj“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne 4.5.2012

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Pavlíně Hejdukové za věnovaný čas, odborné vedení a cenné rady k mé bakalářské práci. Další poděkování patří mé rodině a přátelům za podporu.

Obsah

Úvod.....	7
1 Sociální systém	8
1.1 Obecná charakteristika	8
1.2 Financování sociálního zabezpečení	9
1.3 Sociální systém v ČR	10
2 Státní sociální podpora a aktuálně vyplácené dávky	15
2.1 Základní pojmy	15
2.2 Charakteristika dávek závislých na výši příjmu.....	17
2.2.1 Přídavek na dítě	17
2.2.2 Příspěvek na bydlení	18
2.2.2.1 2.2.3 Porodné.....	19
2.3 Charakteristika dávek nezávislých na výši příjmu.....	20
2.3.1 Rodičovský příspěvek.....	20
2.3.2 Dávky pěstounské péče.....	21
2.3.2.1 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte	21
2.3.2.2 Odměna pěstouna	22
2.3.2.3 Příspěvek při převzetí dítěte do péče.....	22
2.3.2.4 Příspěvek na zakoupení motorového vozidla	22
2.3.3 Pohřebné	22
3 Analýza dávek státní sociální podpory v letech 2006-2011	24
3.1 Dávky závislé na výši příjmu	24
3.1.1 Přídavek na dítě	24
3.1.2 Příspěvek na bydlení	26
3.1.3 Porodné	27
3.2 Dávky nezávislé na výši příjmu	27
3.2.1 Rodičovský příspěvek.....	27
3.2.2 Dávky pěstounské péče.....	28
3.2.2.1 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte	28
3.2.2.2 Odměna pěstouna	29
3.2.2.3 Příspěvek při převzetí dítěte do péče.....	29
3.2.2.4 Příspěvek při zakoupení motorového vozidla	30
3.2.3 Pohřebné	30
4 Státní sociální podpora v praxi	31
4.1 Přídavek na dítě.....	31
4.1.1 Řešení v roce 2006.....	31

4.1.2	Řešení v roce 2007.....	32
4.1.3	Řešení v letech 2008 - 2011.....	34
4.1.4	Zhodnocení	35
4.2	Porodné	35
4.2.1	Řešení v roce 2006.....	35
4.2.2	Řešení v roce 2007.....	36
4.2.3	Řešení v letech 2008 - 2010.....	37
4.2.4	Řešení v roce 2011.....	37
4.2.5	Zhodnocení	38
4.3	Rodičovský příspěvek	39
4.3.1	Řešení v roce 2006.....	39
4.3.2	Řešení v roce 2007.....	40
4.3.3	Řešení v letech 2008 - 2011.....	40
4.3.4	Zhodnocení	40
4.4	Dávky pěstounské péče	41
4.4.1	Řešení v roce 2006.....	41
4.4.2	Řešení v roce 2007.....	42
4.4.3	Řešení v letech 2008 - 2011.....	43
4.4.4	Zhodnocení	44
4.5	Pohřebné.....	45
4.5.1	Řešení v roce 2006.....	45
4.5.2	Řešení v roce 2007.....	45
4.5.3	Řešení v letech 2008 - 2011.....	45
4.5.4	Zhodnocení	46
5	Statistické údaje o sociálním zabezpečení	47
5.1	Přídavek na dítě.....	47
5.2	Dávky pěstounské péče	47
5.3	Příspěvek na bydlení	48
5.4	Rodičovský příspěvek	49
5.5	Porodné	49
5.6	Pohřebné.....	50
	Závěr	51
	Seznam použitých obrázků a tabulek.....	53
	Seznam použitých zkratk	54
	Seznam použité literatury	55

Úvod

Jako téma své bakalářské práci jsem si zvolila „Dávky státní sociální podpory – struktura a vývoj“. Problematika sociálních podpor ze strany státu a zejména dávky státní podpory jsou předmětem zájmu široké i odborné veřejnosti v každé vyspělé zemi, a proto je dané téma aktuální v každé době. Dávky státní sociální podpory se dotýkají široké škály obyvatelstva a pro mnohé z nich je to jeden z velice důležitých zdrojů financování jejich domácnosti.

Cílem této bakalářské práce je analyzovat strukturu a vývoj státní sociální podpory, porovnat jednotlivé dávky daného systému ve vybraných letech a pomocí konkrétních příkladů shrnout, jaké dopady měly změny v legislativě na vyplácení jednotlivých dávek.

Tato práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola je věnována sociálnímu systému obecně, zdrojům jeho financování a charakteristice sociálního systému České republiky.

Druhá kapitola je zaměřena na státní sociální podporu a aktuálně vyplácené dávky, na charakteristiku dávek závislých na výši příjmu – přídavku na dítě, příspěvku na bydlení a porodného, a charakteristiku dávek nezávislých na výši příjmu – rodičovského příspěvku, dávek péčovské péče a pohřebného. Dále jsou zde popsány podmínky nároku a výše jednotlivých dávek.

Třetí kapitola se zabývá analýzou dávek v období let 2006 až 2011. Je zde demonstrován vývoj, jak se v průběhu zmíněného období měnily podmínky pro získání konkrétní dávky státní sociální podpory i výše těchto dávek.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na praktické příklady. Na těchto příkladech je vysvětlen postup výpočtu, určení nároku na dávku a její výše. Po každém příkladu následuje shrnutí vývoje počítané dávky a vyvození důsledků změn v legislativě týkajících se této dávky státní sociální podpory.

Do páté kapitoly jsou zařazeny statistické údaje o vyplacených dávkách v rámci státní sociální podpory. Při analýze těchto údajů je vycházeno ze Statistické ročenky České republiky.

Závěr práce je věnován celkovému zhodnocení vývoje dávek státní sociální podpory a shrnutí řešení problematiky.

1 Sociální systém

1.1 Obecná charakteristika

*„Sociální zabezpečení (SZ) je jednak určitý systém **opatření**, která mají zajistit občanovi určitý životní standard v době jeho **sociální nouze** či jiné nutné sociální potřeby, a jednak jde o soubor **institucí** (aktivit), které směřují k zajištění vytyčeného cíle.“¹*

Historie sociálního zabezpečení sahá až do středověku, kdy nebyly žádné instituce, které by měly tuto problematiku na starosti, a tak nejpodstatnější roli hrála církev. Později, v období feudalismu přebraly tuto zodpovědnost jednotlivé obce, a až po 1. světové válce začíná vznikat sociální zabezpečení tak, jak ho známe dnes.²

Sociální zabezpečení ovlivňuje mnoho faktorů. Mezi vnitřní faktory patří:

1) ekonomická situace společnosti – důležité je, kolik občanů je v určité sociální situaci odkázáno na společnou pomoc, a také záleží na tom, kolik prostředků má stát k dispozici, a podle jakých pravidel jsou rozdělovány

2) demografická situace – to znamená zejména počet ekonomicky aktivního a neaktivního obyvatelstva, struktura obyvatelstva dle pohlaví a věku, porodnost a kojenecká úmrtnost apod.

3) etické názory a tradice – co je ve společnosti považováno za spravedlivé a morální

4) další faktory – zaměstnanost obyvatel, politická situace aj.

Mezi hlavní vnější faktory patří propojování ekonomik různých zemí, mezinárodní úmluvy a migrace obyvatelstva.³

„Hlavním subjektem sociální politiky je stát, a proto fiskální politika státu kromě jiného významně ovlivňuje i sociální politiku státu. K dalším subjektům sociální politiky (mimo státu) patří:

- *zaměstnavatelé a zaměstnanecké odborové orgány*

---

¹ PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR Marek,. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2008, s. 380, ISBN 978-80-7357-351-5

² NAHODIL, František a kolektiv, *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2009, s. 230, ISBN 978-80-7380-162-5

³ PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR Marek,. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2008, s. 381-382, ISBN 978-80-7357-351-5

- *obce a občanské iniciativy*
- *círky a občanská sdružení*
- *občané, rodiny a domácnosti.* “⁴

Sociální zabezpečení by mělo být neustále rozvíjeno. V současné době jsou hlavními důvody pro jeho rozvoj zejména stárnutí populace, přetrvávající dlouhodobá nezaměstnanost a trend předčasného odchodu do důchodu. Tyto trendy současně s globalizací a technickým pokrokem vedou ke změnám v ekonomice. Podniky i zaměstnanci se proto musí přizpůsobit podmínkám na trhu.

Na základě uvedených trendů je zřejmé, že dochází ke zvyšování významu zajištění finanční stability, a to ve všech vyspělých zemích. Z řady dokumentů, které vznikly v 90. letech 20. století, vyplynula jedna základní myšlenka. Systémy sociální ochrany je nutné neustále modernizovat, aby mohly i nadále hrát svoji roli.⁵

1.2 Financování sociálního zabezpečení

Můžeme se setkat v podstatě se dvěma způsoby financování sociálního zabezpečení, které se nejběžněji používají v systémech sociálního zabezpečení.

Průběžné financování

Průběžné financování je systém, kdy se financují výdaje na sociální zabezpečení z veřejných příjmů rozpočtového období. Podmínkou je nezbytná rovnováha mezi příjmy a výdaji. Jedná se o mezigenerační sociální solidaritu. To znamená, že ekonomicky aktivní obyvatelstvo hradí ze svých příjmů příspěvky na sociální zabezpečení, povinné veřejné zdravotní pojištění a daně, ze kterých se následně vyplácejí dávky ekonomicky neaktivnímu obyvatelstvu. V současné době je bohužel tento systém financování z důvodu demografických prognóz a dalších faktorů do budoucna neufinancovatelný.

Fondové financování je založeno na soukromé bázi, kdy si občané vytvářejí kapitálové fondy. Fondové financování je založeno na soukromém pojištění. Každý občan má

---

⁴ PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha : ASPI, 2008, s. 384, ISBN 978-80-7357-351-5.

⁵ HAMERNÍKOVÁ, Bojka; MAAYTOVÁ, Alena a kol. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007, s. 156, ISBN 978-80-7357-301-0

možnost vybrat si, komu svěří své finanční prostředky. Pojišťovna poté se svěřenými prostředky hospodaří a vytváří rezervy. Tento způsob financování sociálního zabezpečení je velice efektivní, protože stimuluje jednotlivce k systematickému spoření na stáří.⁶

V budoucnosti by se mělo v ČR přejít postupně na tzv. třípilířový systém, který by obsahoval:

- *průběžné financování ze SR (z příspěvků pojištěnců a zaměstnavatelů)*
- *povinné připojištění občanů (tzv. penzijní připojištění)*
- *další dobrovolné připojištění na smluvním základě (v podstatě soukromé).⁷*

1.3 Sociální systém v ČR

Sociální systém je tvořen rozličnými podporami ze strany státu, zejména směrem k nízkopříjmovým či jinak znevýhodněným domácnostem. Česká republika je zařazena mezi země s velice vysokým standardem lidského rozvoje na celém světě, a to dle srovnání OSN. Po společenských a politických událostech roku 1989 bylo nutné zefektivnit a zdokonalit stávající sociální systém, z tohoto důvodu došlo v ČR v roce 1995 k sociální transformaci.

Důležitým mezníkem byl rok 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské Unie, a na naší zemi se začalo vztahovat evropské právo sociálního zabezpečení. To znamená, že právní předpisy jednotlivých členských států zajišťují vzájemnou provázanost s národní právní úpravou těchto předpisů, ale přednost mají vždy předpisy mezinárodní před těmi národními. Evropská koordinační nařízení také velmi významně usnadnila podmínky pro migraci a právní ochranu migrujících osob v rámci Evropské unie.

V květnu roku 2007 byla schválena I. etapa reformy veřejných financí, která směřovala ke stabilizaci veřejných financí v České republice. To se projevilo zejména adresnější výplatou dávek státní sociální podpory, kdy byla zrušena jejich přímá návaznost na výši životního minima, stalo se tak u většiny dávek.⁸

---

⁶ TOMÁŠKOVÁ, Eva. *Veřejné finance*. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 77, ISBN 80-210-4177-3

⁷ PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha : ASPI, 2008, s. 384, ISBN 978-80-7357-351-5.

⁸ NAHODIL, František a kolektiv, *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2009, s. 238-239, ISBN 978-80-7380-162-5

Podstatnou roli v sociálním systému České republiky hraje sociální zabezpečení. V České republice je zajišťováno ve třech oblastech.

Sociální pojištění je upraveno zákonem o sociálním pojištění. Jeho úkolem je řešení sociálních situací, na které je možné se předem připravit odkládáním části spotřeby pro případ nepříznivé události v budoucnu. Toto pojistné je příjmem státního rozpočtu.

Státní sociální podpora slouží k zabezpečení občanů při sociální události. Stát se podílí na nákladech určených na výživu dětí a krytí jejich základních potřeb. Jedná se v podstatě o solidaritu mezi vysoko a nízkopříjmovým občany.

Sociální pomoc je poskytována občanům, kteří nejsou schopni sami zabezpečit základní životní potřeby. Důvodem může být nedostatečný příjem, který nedosahuje ani částky životního minima, zdravotní postižení, nezletilost, nemoc a další.⁹

Stručný přehled dávek sociálního zabezpečení je vyobrazen na níže uvedených obrázcích.

Na prvním obrázku je zobrazeno rozdělení pojištění na zdravotní pojištění a sociální pojištění. Sociální pojištění se dále dělí na nemocenské pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. V rámci nemocenského pojištění jsou vypláceny dávky nemocenského, ošetrovného, peněžité pomoci v mateřství a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství. V rámci důchodového pojištění jsou vypláceny starobní důchody, invalidní důchody a pozůstalostní důchody. A v rámci příspěvku na státní politiku zaměstnanosti je vyplácena podpora v nezaměstnanosti.

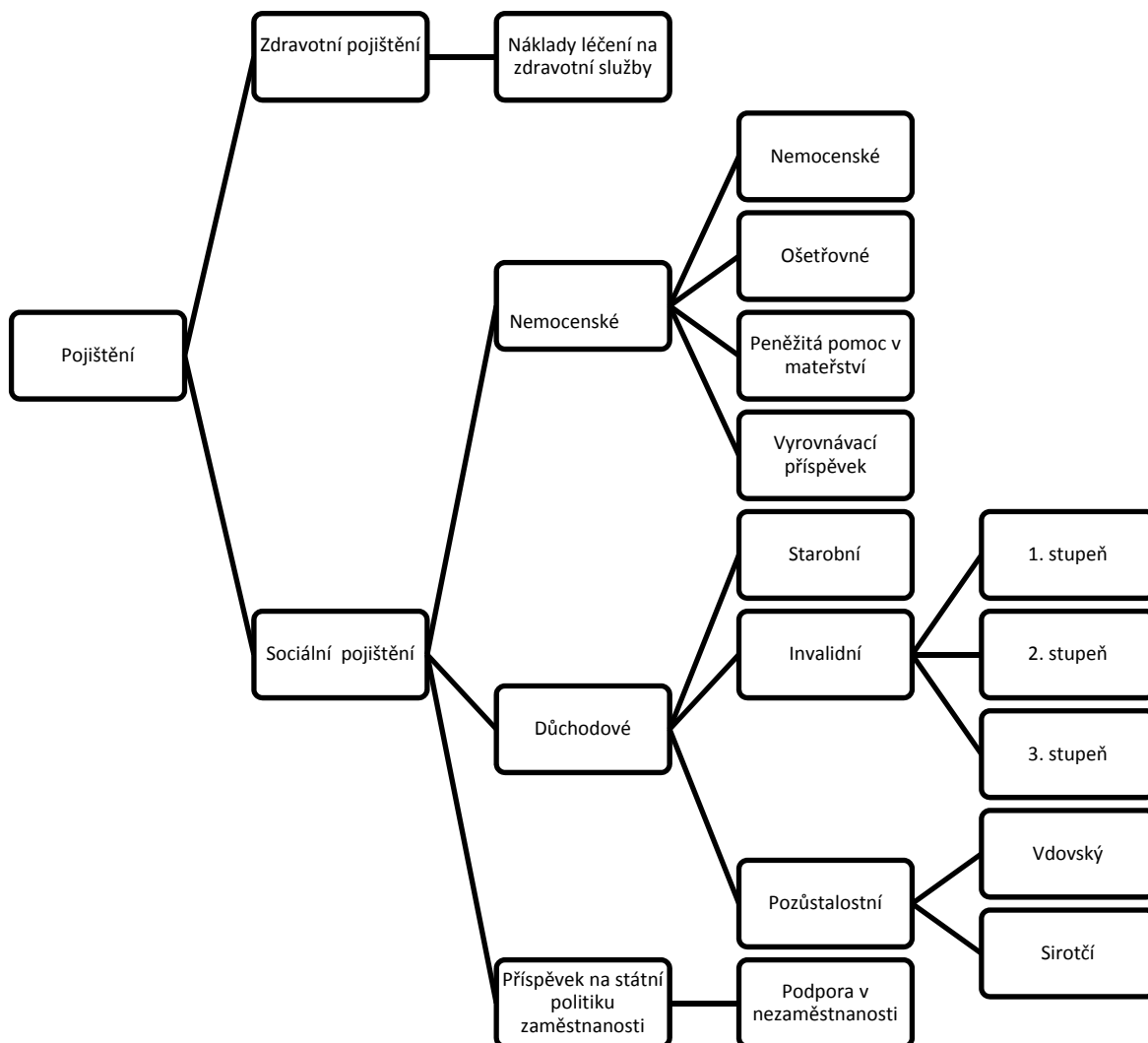
Na druhém obrázku je zobrazena státní sociální podpora a její rozdělení na dávky závislé na výši příjmu a dávky nezávislé na výši příjmu. Mezi testované dávky je zařazen přírůstek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné. Mezi netestované dávky je zařazen rodičovský příspěvek, dávky péčovské péče a pohřebné.

Na třetím obrázku je zobrazeno rozdělení sociální pomoci na pomoc v hmotné nouzi a sociální péči. Mezi dávky hmotné nouze patří doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí a mimořádná pomoc. A mezi dávky sociální péče patří příspěvky pro zdravotně postižené a příspěvek na péči.

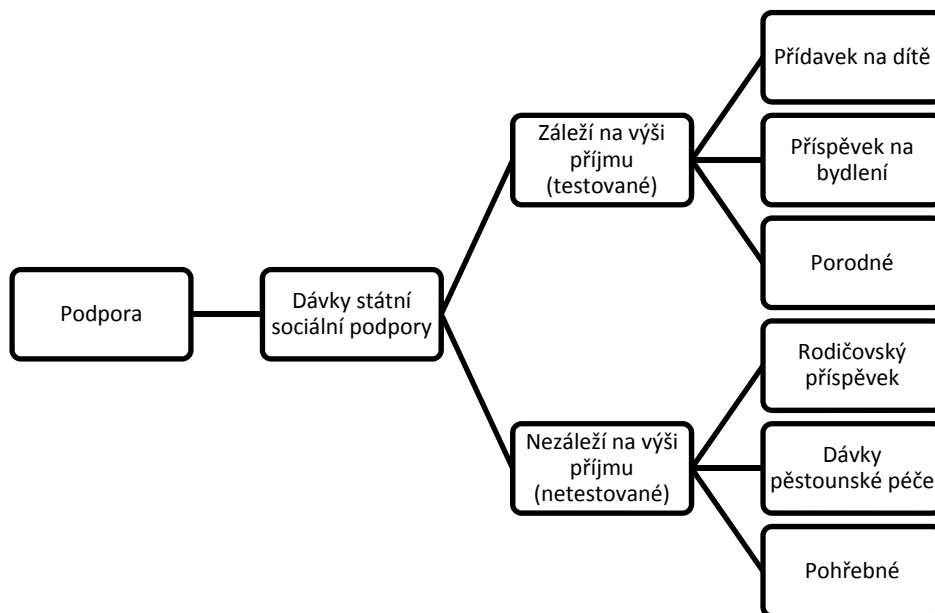
⁹ REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv, *Ekonomie a řízení odvětví veřejného sektoru*. Brno: Ekopress, s. r. o., 2002, s. 220-225, ISBN 80-8619-60-2

Obrázek č. 1: Sociální zabezpečení - sociální pojištění

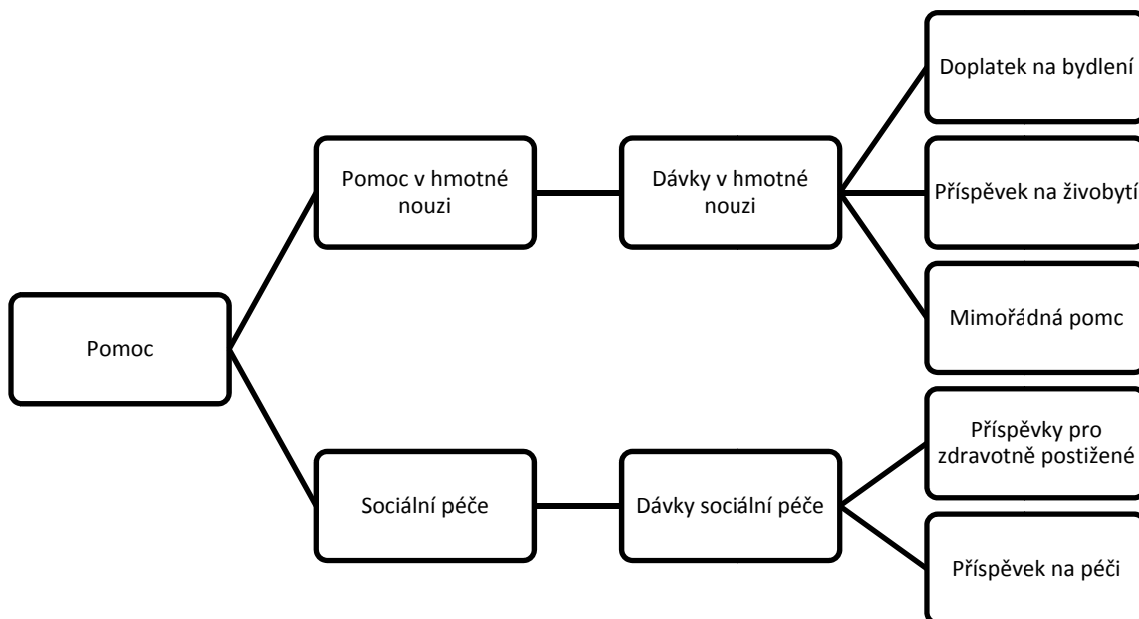
Zdroj: Vlastní zpracování 2012, Systém sociálního zabezpečení v ČR. *Národní informační centrum pro mládež*. [online] © NICM, 2010, Aktualizace 25.1.2012 [cit. 25.1.2012] Dostupné na <http://www.icm.cz/system-socialniho-zabezpeceni-v-cr>

Obrázek č. 2: Sociální zabezpečení - státní sociální podpora

Zdroj: Vlastní zpracování 2012, Systém sociálního zabezpečení v ČR. *Národní informační centrum pro mládež*. [online] © NICM, 2010, Aktualizace 25.1.2012 [cit. 25.1.2012] Dostupné na <http://www.icm.cz/system-socialniho-zabezpeceni-v-cr>

Obrázek č. 3: Sociální zabezpečení – sociální pomoc

Zdroj: Vlastní zpracování 2012, Systém sociálního zabezpečení v ČR. *Národní informační centrum pro mládež*. [online] © NICM, 2010, Aktualizace 25.1.2012 [cit. 25.1.2012] Dostupné na <http://www.icm.cz/system-socialniho-zabezpeceni-v-cr>

2 Státní sociální podpora a aktuálně vyplácené dávky

2.1 Základní pojmy

„**Životní minimum** je minimální společensky uznaná hranice peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb.“¹⁰

V následující tabulce (Tab. č. 1) jsou uvedeny částky životního minima platné pro rok 2011.

Tab. č. 1: Částky životního minima platné pro rok 2011 (v Kč za měsíc)

Posuzováno	Částka
pro jednotlivce	3 126
pro první dospělou osobu v domácnosti	2 880
pro druhou a další dospělou osobu v domácnosti	2 600
pro nezaopatřené dítě ve věku	
do 6 let	1 600
6 až 15 let	1 960
15 až 26 let (nezaopatřené)	2 250

Zdroj: Vlastní zpracování 2012, dle zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

„**Existenční minimum** je minimální hranicí peněžních příjmů, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití. Existenční minimum nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u poživatele starobního důchodu, u osoby invalidní ve třetím stupni a u osoby starší 68

---

¹⁰ Životní a existenční minimum. *Integrovaný portál MPSV*. [online] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Poslední aktualizace 30.12.2011, [25.1.2012] Dostupné na http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/zivotni_min

let. **Životní minimum** je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti.¹¹

Částka existenčního minima je 2 020 Kč za měsíc.¹²

Mezi nejdůležitější **orgány**, které zajišťují fungování sociálního zabezpečení, patří Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo obrany, Česká správa sociálního zabezpečení a okresní správy sociálního zabezpečení.¹³

„Společně posuzované osoby

- *rodiče a nezletilé děti,*
- *manželé,*
- *rodiče a děti nezletilé zaopatřené nebo zletilé, pokud tyto děti s rodiči užívají byt a nejsou posuzovány s jinými osobami,*
- *jiné osoby společně užívající byt, pokud písemně neprohlásí, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.*

*Společně posuzovanými osobami jsou i osoby, které se přechodně, z důvodů soustavné přípravy na budoucí povolání, zdravotních nebo pracovních (včetně dobrovolnické služby, zdržují mimo byt.*¹⁴

Mezi **čisté peněžní příjmy**, které se porovnávají s životním minimem, nepatří jednorázové sociální dávky, náhrada škody a finanční prostředky na odstranění následků živelné pohromy, stipendia, odměny z darování krve, zvláštní příspěvek k důchodu pro účastníky národního boje za vznik a osvobození Československa a další.

„Příjem rozhodný pro přiznání dávky uvedené v § 2 písm. a) se stanoví jako měsíční průměr příjmů rodiny připadající na rozhodné období. Měsíční průměr příjmů rodiny se

---

¹¹ Životní a existenční minimum. *Integrovaný portál MPSV*. [online] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Poslední aktualizace 30.12.2011, [25.1.2012] Dostupné na http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/zivotni_min

¹² § 5 odst. 1 zákona č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu v aktuálním znění roku 2011

¹³ REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv, *Ekonomie a řízení odvětví veřejného sektoru*. Brno: Ekopress, s. r.o., 2002, s. 220, ISBN 80-8619-60-2

¹⁴ Životní a existenční minimum. *Integrovaný portál MPSV*. [online] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Poslední aktualizace 30.12.2011, [25.1.2012] Dostupné na http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/zivotni_min

stanoví jako součet jednotlivých měsíčních průměrů oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných. “¹⁵

Systém státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Dalším důležitým předpisem je zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu.

Státní sociální podporu můžeme charakterizovat následovně:

„Státní sociální podporou se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodin a poskytuje ji i při některých dalších sociálních situacích. Státní sociální podpora se ve stanovených případech poskytuje v závislosti na výši příjmu. “¹⁶

„Dávky státní sociální podpory jsou:

a) dávky poskytované v závislosti na výši příjmu

- 1. přídavek na dítě*
- 2. příspěvek na bydlení*
- 3. porodné*

b) Ostatní dávky

- 1. rodičovský příspěvek*
- 2. dávky péčovské péče*
- 3. pohřebné. “¹⁷*

2.2 Charakteristika dávek závislých na výši příjmu

2.2.1 Přídavek na dítě

Přídavek na dítě je základní dávkou státní sociální podpory, která pomáhá rodinám s dětmi. Při posuzování nároku na dávku se testuje rozhodný příjem rodiny v předchozím kalendářním roce.

„Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, jestliže rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40. “¹⁸

---

¹⁵ § 4 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

¹⁶ § 1 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

¹⁷ § 2 odst. a) a b) zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

¹⁸ § 17 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

Tato dávka je vyplácena osobě, která má nezaopatřené nezletilé dítě v zaopatření nebo nezaopatřenému dítěti, které dovršilo zletilosti, a to každý kalendářní měsíc ve výši uvedené v tabulce č. 2 dle věku dítěte. V případě, že je nezaopatřené dítě v péči ústavu pro děti a mládež, je dávka vyplácena tomuto zařízení.¹⁹

Tab. č. 2: Výše přídatku na dítě (v Kč za měsíc)

Věk dítěte	Částka
do 6 let	500
od 6 do 15 let	610
od 15 do 26 let	700

Zdroj: Vlastní zpracování 2012, dle zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

2.2.2 Příspěvek na bydlení

Cílem této dávky je přispět rodinám a jednotlivcům s nízkými příjmy na náklady související s bydlením. Pokud se jedná o neexistuje zde podmínka, že v rodině musí být nezaopatřené dítě. Rozhodné období při posuzování nároku je kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na příspěvek na bydlení uplatňuje.

„Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě hlášen k trvalému pobytu, jestliže jeho náklady na bydlení přesahují částku součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35 a součinu rozhodného příjmu v rodině a koeficientu 0,30 a na území hlavního města Prahy koeficientu 0,35, není vyšší než částka normativních nákladů na bydlení.“²⁰

Příspěvek na bydlení přiznává úřad práce vždy jen jedné osobě, a to i v případě, že podmínky nároku splňuje více osob. Tato osoba je vybrána na základě dohody těchto osob nebo je určena úřadem práce, pokud se osoby samy nedohodnou.²¹

¹⁹ § 19 odst. 2 a 3 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

²⁰ § 24 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

²¹ § 24 odst. 3 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

„Náklady na bydlení se pro nárok a výši příspěvku na bydlení stanoví jako jejich průměr za kalendářní čtvrtletí bezprostředně předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které se nárok na výplatu dávky prokazuje, popřípadě nárok na dávku uplatňuje.“²²

Normativními náklady jsou průměrné náklady na bydlení v závislosti na počtu osob žijících v domácnosti, přiměřené velikosti bytu pro daný počet osob a velikosti obce. U nájemních bytů tyto náklady zahrnují výši nájemného, ceny energií a služeb. U družstevních bytů jsou tyto náklady obdobné.²³

„Výše příspěvku na bydlení činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30 a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35.“²⁴

V případě, že rozhodný příjem rodiny nedosahuje ani částky životního minima, považuje se za rozhodný příjem částka životního minima této rodiny. Za rodinu se považují všechny osoby přihlášené v bytě k trvalému pobytu.²⁵

2.2.2.1 2.2.3 Porodné

„Nárok na porodné má, nepřevyšuje-li rozhodný příjem v rodině součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40 žena

- a) která porodila své první živé dítě*
- b) které se současně s prvním živě narozeným dítětem narodilo další živé dítě nebo děti,*

pokud jí před tímto porodem nevznikl nárok na porodné podle § 45 odst. 1.“²⁶

Nárok na porodné má i otec dítěte (dětí), pokud žena, která dítě porodila, zemřela a ke dni porodu splnila uvedené podmínky. Dále může nárok na tuto dávku uplatňovat osoba, která dítě převzala do péče do jednoho roku věku dítěte, za podmínek, že této osobě nevznikl nikdy dříve nárok na porodné.²⁷

---

²² § 25 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře

²³ BŘESKÁ, Naděžda, BURDOVÁ Eva, VRÁNOVÁ Lucie. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady k 1.6.2010*. Olomouc: ANAG, 2010, s. 108, ISBN978-80-7263-609-9

²⁴ § 27 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

²⁵ § 27 odst. 3 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

²⁶ § 44 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

²⁷ § 44 a 45 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

Porodné je jednorázová dávka ve výši 13 000 Kč při narození jednoho dítěte, u dvojčat a více dětí narozených současně je tato částka 19 500 Kč.²⁸

2.3 Charakteristika dávek nezávislých na výši příjmu

2.3.1 Rodičovský příspěvek

„Rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině má nárok, není-li dále stanoveno jinak, na rodičovský příspěvek.“²⁹

Rodičovský příspěvek lze čerpat ve **zvýšené výměře** do 2 let věku dítěte. Podmínkou je, že *„rodiči vznikl nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo peněžitou pomoc ve výši nejméně 380 Kč za kalendářní den z důvodu porodu nebo převzetí dítěte zakládajícího nárok na rodičovský příspěvek.“³⁰*

Rodič si zvýšenou výměru rodičovského příspěvku musí zvolit nejpozději do 22. týdne života dítěte nebo 31 týdne života dítěte, narodilo-li se více dětí zároveň.

Základní výměru si může rodič zvolit do 9 měsíců věku dítěte, v případě, že nebyly splněny podmínky pro nárok čerpání zvýšené výměry. **Sníženou výměru** rodičovského příspěvku lze čerpat od 9 měsíců věku dítěte do jeho 3 let. **Nižší výměra** rodičovského příspěvku se využívá, jde-li o péči o dítě dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené.³¹

Rodič si tedy může zvolit jednu ze 4 možných variant výše příspěvku uvedených v tabulce č. 3.

---

²⁸ § 46 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

²⁹ § 30 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

³⁰ § 30 odst. 1 písm. a) 1. zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

³¹ § 30 odst. 1 písm. a) 2., b), c) a d) zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

Tab. č. 3: Výše rodičovského příspěvku (v Kč za měsíc)

Výměra	Částka
zvýšená	11 400
základní	7 600
snížená	3 800
nižší	3 000

Zdroj: Vlastní zpracování 2012, dle zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

2.3.2 Dávky pěstounské péče

Pěstounská péče je formou náhradní rodinné výchovy, kdy na žádost pěstouna u soudu je mu svěřena péče o dítě v případě, že jej vlastní rodiče nechtějí, anebo se o něj nemohou postarat. Existují čtyři dávky pěstounské péče, jejichž hlavním úkolem je krytí nákladů svěřených dětí.

2.3.2.1 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Pod pojmem **příspěvek na úhradu potřeb dítěte** si můžeme přestavit například zájmové kroužky a aktivity.

„Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte náležející podle odstavce 1 činí za kalendářní měsíc součin částky životního minima dítěte a koeficientu 1,40; jde-li o nezaopatřené dítě, použije se koeficient 2,30.“³²

Při stanovení výše příspěvku se u dlouhodobě nemocných částka životního minima dítěte násobí koeficientem 2,35; koeficientem 2,90 u dlouhodobě zdravotně postižených a u dlouhodobě těžce zdravotně postižených koeficientem 3,10. Tento příspěvek je vyplácen pěstounovi, nenáleží mu však, pokud je dítě v plném přímém zaopatření ústavu.³³

³² § 37 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

³³ § 37 odst. 3, 4, a 5 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

2.3.2.2 Odměna pěstouna

*„Nárok na **odměnu** za výkon pěstounské péče má pěstoun, kterému bylo svěřeno dítě do pěstounské péče, a to až do zletilosti dítěte a poté po dobu, po kterou má dítě svěřené do pěstounské péče nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte.“³⁴*

„Výše odměny pěstouna činí za kalendářní měsíc za každé dítě svěřené do pěstounské péče součin částky životního minima jednotlivce a koeficientu 1,00.“³⁵

2.3.2.3 Příspěvek při převzetí dítěte do péče

Příspěvek při převzetí dítěte do péče je určen zejména na nákup věcí, které dítě potřebuje při příchodu do náhradní rodinné péče. Jeho výše je uvedena v tabulce č. 4.

Tab. č. 4: Výše příspěvku při převzetí dítěte (v Kč, jednorázově)

Věk dítěte	Částka
do 6 let	8 000
od 6 let do 15 let	9 000
od 15 let do 18 let	10 000

Zdroj: Vlastní zpracování 2012, dle zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

2.3.2.4 Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Příspěvek na zakoupení motorového vozidla je určen pěstounovi, který má ve své péči nejméně čtyři děti a výše tohoto příspěvku činí 70 % pořizovací ceny osobního motorového vozidla, nejvýše však 100 000 Kč. Nárok má také pěstoun, který-si zajistil nezbytnou opravu svého automobilu a nepoužívá tento automobil pro výdělečnou činnost. Každý pěstoun smí dostat tento příspěvek v maximální výši 200 000 Kč za období posledních deseti let.³⁶

2.3.3 Pohřebné

Tato jednorázová dávka ve výši 5 000 Kč slouží k vypravení pohřbu nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte. Podmínkou je, aby

³⁴ § 40 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

³⁵ § 40 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

³⁶ § 42 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

zemřelá osoba měla trvalý pobyt na území ČR ke dni jejího úmrtí. Dávka je vyplacena osobě, která pohřeb vypravila a nárok na pohřebné vzniká dnem pohřbení.³⁷

---

³⁷ § 47 a § 48 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2011

3 Analýza dávek státní sociální podpory v letech 2006-2011

Pro analýzu struktury a výši vyplácených dávek v rámci státní sociální podpory jsem si vybrala období let 2006 – 2011. V těchto letech došlo u některých dávek k zásadním změnám, co se týká podmínek pro nárok na konkrétní dávku či její výši. Považuji za přínosné tuto problematiku shrnout a upozornit na nejdůležitější změny, které se v uvedeném období udály.

3.1 Dávky závislé na výši příjmu

3.1.1 Přídavek na dítě

Podmínky nároku na přídavek pro nezaopatřené dítě byly **pro rok 2006** stanoveny v následujících třech výměrách:

- **zvýšená výměra** byla určena pro rodiny, ve kterých rozhodný příjem nepřevyšoval součin částky životního minima rodiny a koeficientu 1,10
- **základní výměra** byla určena pro rodiny, ve kterých se rozhodný příjem pohyboval mezi součinem životního minima a koeficientů 1,10 a 1,80
- **snížená výměra** byla určena pro rodiny, ve kterých se rozhodný příjem pohyboval mezi součinem životního minima a koeficientů 1,80 a 3,00.³⁸

Částka dávky přídavku na dítě činila „*ve zvýšené výměře součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,32, v základní výměře součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,28, ve snížené výměře součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 0,14.*“³⁹

Zde je potřeba upřesnit, co znamená pojem **částka na osobní potřeby dítěte**, jedná se o částku, kterou rodina potřebuje k zajištění základních osobních potřeb dítěte a jeho výživy.

V následující tabulce (Tab. č. 5) je uvedena výše dávek přídavku na dítě ve všech výměrách a pro všechny věkové kategorie platné pro rok 2006, které jsem vypočítala na základě zákona o státní sociální podpoře.

³⁸ § 17 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

³⁹ § 18 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře z roku 2006

Tab. č. 5: Výše přídatku na dítě v roce 2006 (v Kč za měsíc)

Věk	Zvýšená výměra	Základní výměra	Snížená výměra
do 6 let	560	490	245
6-10 let	624	546	273
10-15 let	740	647	324
15-26 let	810	709	355

Zdroj: Vlastní zpracování 2012, dle zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

Podmínky nároku na přídatku pro nezaopatřené dítě byly **pro rok 2007** stanoveny v následujících třech výměrách:

- **zvýšená výměra** byla určena pro rodiny, ve kterých rozhodný příjem nepřevyšoval součin částky životního minima rodiny a koeficientu 1,50
- **základní výměra** byla určena pro rodiny, ve kterých se rozhodný příjem pohyboval mezi součinem životního minima a koeficientů 1,50 a 2,40
- **snížená výměra** byla určena pro rodiny, ve kterých se rozhodný příjem pohyboval mezi součinem životního minima a koeficientů 2,40 a 4,00.⁴⁰

Výše dávky činila „*součin částky životního minima dítěte a koeficientu 0,36, jde-li o přídatku na dítě ve zvýšené výměře, koeficientu 0,31, jde-li o přídatku na dítě v základní výměře, koeficientu 0,16, jde-li o přídatku na dítě ve snížené výměře.*“⁴¹

V následující tabulce (Tab. č. 6) je uvedena výše dávek přídatku na dítě ve všech výměrách a pro všechny věkové kategorie platné pro rok 2007, které jsou vypočítala na základě zákona o státní sociální podpoře.

⁴⁰ § 17 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2007

⁴¹ § 18, písm. a) a b) a c) zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře z roku 2007

Tab. č. 6: Výše přídatku na dítě v roce 2007 (v Kč za měsíc)

Věk	Zvýšená výměra	Základní výměra	Snížená výměra
do 6 let	576	496	256
6-15 let	706	608	314
15-26 let	810	698	360

Zdroj: Vlastní zpracování 2012, dle zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2007

Od roku 2008 platí pro nárok na přídatvek na dítě i jeho výši stejné podmínky jako v roce 2011.

V následující tabulce (Tab. č. 7) je tedy uvedena výše dávek přídatku na dítě v těchto letech.

Tab. č. 7: Výše přídatku na dítě v letech 2008 – 2011 (v Kč za měsíc)

Věk	Výše dávky
do 6 let	500
6-15 let	610
15-26 let	700

Zdroj: Vlastní zpracování 2012, dle zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění z let 2008-2011

3.1.2 Příspěvek na bydlení

Do konce roku 2006 platilo, že nárok na příspěvek na bydlení vznikal v případě, že *„rozhodný příjem v rodině je nižší než částka součinu životního minima rodiny a koeficientu 1,60.“*⁴²

*„Výše příspěvku na bydlení činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi částkou nákladů na domácnost rodiny a podílem, v jehož čitateli je součin částky nákladů na domácnost rodiny a rozhodného příjmu rodiny a ve jmenovateli součin částky životního minima rodiny a koeficientu 1,60.“*⁴³

⁴² § 24 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

⁴³ § 25 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

Od roku 2007 až do konce roku 2011 platí stále stejné podmínky, které jsou uvedeny výše v základní charakteristice dávky příspěvku na bydlení.

3.1.3 Porodné

Do konce roku 2006 se výše porodného vypočetla následujícím způsobem:

- „*narodilo-li se jedno dítě, součin částky na osobní potřeby tohoto dítěte a koeficientu 10,00*
- *narodily-li se zároveň dvě a více dětí, součin úhrnu částek osobní potřeby těchto dětí a koeficientu 15,00.*“⁴⁴

V roce 2007 se změnily koeficienty v případě jednoho narozeného dítěte z 10,00 na 11,10 a u více narozených dětí z 15,00 na 16,60. Došlo také ke změně výpočtu. Pro získání částky porodného se již nepoužíval součin částky osobní potřeby a koeficientu, ale součin částky životního minima a tohoto koeficientu.⁴⁵

V roce 2008 došlo k zásadní změně ve výši a výplatě porodného. Bylo stanoveno, že částka porodného činí za každé narozené dítě 13 000 Kč bez ohledu na součin životního minima dítěte a koeficientu. Tato pravidla platila až do konce roku 2010.⁴⁶

3.2 Dávky nezávislé na výši příjmu

3.2.1 Rodičovský příspěvek

V roce 2006 bylo možné zvolit čerpání rodičovského příspěvku buď do 4 let věku dítěte, nebo do 7 let věku dítěte v případě, že se jedná o dlouhodobě zdravotně postižené nebo dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě.

Dítě, na které rodiče pobírají rodičovský příspěvek a je mladší 3 let, může navštěvovat jesle nebo jiné zařízení pro děti maximálně 5 dnů v měsíci, dítě starší 3 let, nesmí navštěvovat tato zařízení více než 4 hodiny denně.⁴⁷

*„Výše rodičovského příspěvku činí za kalendářní měsíc součin částky na osobní potřeby rodiče, který má na rodičovský příspěvek nárok, a koeficientu 1,54.“*⁴⁸

⁴⁴ § 46 odst. 1, písm. a) a b) zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

⁴⁵ § 46 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuální znění roku 2007

⁴⁶ § 46 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2008

⁴⁷ § 30 odst. 1 a odst. 3 písm. a) a b) zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

⁴⁸ § 32 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

V roce 2007 „výše rodičovského příspěvku za kalendářní měsíc činí od 1. ledna do 31. prosince kalendářního roku částku odpovídající 40 % průměrné měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře.“⁴⁹

Ohledně navštěvování předškolních zařízení platí i v roce 2007 stejné podmínky jako v roce předešlém.

Od roku 2008 jsou podmínky nároku pro rodičovský příspěvek stejné jako v roce 2011.

Výši rodičovského příspěvku lze v tomto roce ovšem čerpat pouze ve 3 výměrách. Zvýšená výměra činí 11 400 Kč, základní výměra činí 7 600 Kč a snížená výměra činí 3 800 Kč.⁵⁰

Od roku 2009 je výše rodičovského příspěvku stejná, jako je tomu v roce 2011. Výše dávky v těchto letech je uvedena v následující tabulce (Tab. č. 8).

Tab. č. 8: Výše rodičovského příspěvku v letech 2009 – 2011 (v Kč za měsíc)

Výměra	Výše dávky
zvýšená	11 400
základní	7 600
snížená	3 800
nižší	3 000

Zdroj: Vlastní zpracování 2012, dle zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění let 2009-2011

3.2.2 Dávky pěstounské péče

3.2.2.1 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

V roce 2006 se výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte vypočetl jako „*součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 1,20; jde-li o nezaopatřené dítě, použije se koeficientu 2,00.*“⁵¹

⁴⁹ § 32 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2007

⁵⁰ § 32 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2008

⁵¹ § 37 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

Při stanovení výše příspěvku se u dlouhodobě nemocných částka životního minima dítěte násobila koeficientem 2,10; koeficientem 2,60 u dlouhodobě zdravotně postižených a u dlouhodobě těžce zdravotně postižených koeficientem 2,80.⁵²

V roce 2007 se při nároku na tuto dávku změnila koeficienty z 1,20 na 1,40 a u nezaopatřeného dítěte z 2,00 na 2,30.

Při stanovení výše příspěvku se u dlouhodobě nemocných částka životního minima dítěte násobila koeficientem 2,35 namísto původních 2,10; koeficientem 2,90 namísto původních 2,60 u dlouhodobě zdravotně postižených a u dlouhodobě těžce zdravotně postižených koeficientem 3,10 namísto původních 2,80.⁵³

Stejně podmínky platily i v následujících letech až do konce roku 2011.

3.2.2.2 Odměna pěstouna

V roce 2006 byla stanovena výše odměny pěstouna jako součin částky na osobní potřeby pěstouna a koeficientem 1,00.⁵⁴

Od roku 2007 až do konce roku 2011 platilo, že odměna je stanovena jako součin koeficientu 1,00 a životního minima jednotlivce.⁵⁵

Podmínky nároku na tyto dávky zůstávají stále stejné.

3.2.2.3 Příspěvek při převzetí dítěte do péče

V roce 2006 se příspěvek při převzetí dítěte do péče vypočetl jako „*součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 4,00.*“⁵⁶

V roce 2007 výše příspěvku činila „*součin částky životního minima dítěte a koeficientu 4,45.*“⁵⁷

Od roku 2008 platí stejné podmínky jako na konci roku 2011, to znamená, že výše příspěvku je rozdělena dle věku dítěte na 3 intervaly. Částku 8000 Kč obdrží pěstoun při převzetí dítěte do 6 let věku dítěte, částku 9000 Kč při převzetí dítěte ve věku 6 až 15 let a částku 10 000 Kč při převzetí dítěte ve věku 15 až 18 let.

---

⁵² § 37 odst. 3 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

⁵³ § 37 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2007

⁵⁴ § 40 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

⁵⁵ § 40 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2007

⁵⁶ § 41 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2006

⁵⁷ § 41 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuálním znění roku 2007

3.2.2.4 Příspěvek při zakoupení motorového vozidla

U výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla nedošlo od roku 2006 k žádné změně, a příspěvek při zakoupení motorového vozidla činí tedy 70 % pořizovací ceny automobilu, nejvýše však 100 000 Kč.

3.2.3 Pohřebné

Dávka pohřebného se do konce roku 2007 vyplácela každé osobě, která vypravila pohřeb. A nezáleželo na tom, zda osoba, které byl pohřeb vypraven, měla trvalý pobyt na území České republiky. Pro nárok na tuto dávku stačilo, aby byl pohřeb vypraven v České republice. Podmínkou nebylo ani to, zda se jednalo o pohřeb nezaopatřeného dítěte nebo o osobu, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte či nikoliv. Od 1. ledna 2008 došlo ke změně, která ustanovila podmínky pro nárok na pohřebné tak, jak byly platné i na konci roku 2011.

4 Státní sociální podpora v praxi

V této části své bakalářské práce předvedu výpočty vybraných dávek státní sociální podpory v jednotlivých letech a následně zhodnotím, jak se vývoj konkrétní dávky podílí na příjmech rodiny ze sociálního zabezpečení. U jednotlivých dávek provedu výpočty v letech 2006 – 2011. Tyto roky jsem si vybrala, protože v roce 2007 došlo k zásadním změnám při výpočtu a ve výši většiny dávek státní sociální podpory. Následující příklady jsou pouze ilustrativní a nejsou v nich proto zakomponované změny ve výši příjmů rodin, které přináší inflace.. Za příjem v roce 2008 si rodina nemůže koupit totéž, jako za příjem v roce 2006, ale pro jednoduchost a přehlednost jsem zmíněné částky neupravovala, aby byly více zřejmé změny, které nastaly se změnami v legislativě.

4.1 Přídavek na dítě

Zadání:

Rodina Novotných je tvořena paní Jaroslavou, panem Vlastimilem, sedmiletou dcerou Markétou a dvouletým synem Pavlem, o kterého se celodenně a řádně stará paní Jaroslava. Paní Jaroslava neměla v rozhodném období žádné zdanitelné příjmy a čisté příjmy ze zaměstnání pana Vlastimila činily 210 000 Kč. Má rodina nárok na přídavky na děti? Pokud ano, tak v jaké výši?

4.1.1 Řešení v roce 2006

Nejdříve si určíme rozhodný příjem rodiny. Jelikož paní Novotná nepracuje a neměla žádné zdanitelné příjmy pro určení rozhodného příjmu, použijeme pouze příjem ze zaměstnání pana Novotného.

Rozhodný příjem: $210\,000 / 12 = 17\,500$ Kč

Dále je potřeba vypočítat částku životního minima rodiny, která je součtem částek potřebných k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb občana. Tato částka činí pro paní Novotnou i pana Novotného 2 400 Kč, pro jejich dceru Markétu 1 950 Kč a pro syna Pavla 1 750 Kč. Musíme také připočítat částku potřebnou

k zajištění nezbytných nákladů na 4 člennou domácnost, což je v tomto roce 3 260 Kč.

58

Životní minimum rodiny: $2\,400 + 2\,400 + 1\,950 + 1\,750 + 3\,260 = 11\,760$ Kč

Pro posouzení nároku na přídavek na dítě je důležité rozhodnout, zda se bude jednat o zvýšenou, základní či sníženou výměru. Proto si vypočítám součiny životního minima rodiny a jednotlivých koeficientů.

Zvýšená výměra: $11\,760 * 1,10 = 12\,936$ Kč

Základní výměra: $11\,760 * 1,80 = 21\,168$ Kč

Snížená výměra: $11\,760 * 3,00 = 35\,280$ Kč

Po porovnání vypočtených částek s částkou rozhodného příjmu mohou zařadit rodinu do pobírání dávky rodičovského příspěvku v základní výměře, protože rozhodný příjem, který činí 17 500 Kč je vyšší než 12 936 Kč a zároveň nižší než 21 168 Kč. Posledním krokem je určení výše dávky za kalendářní měsíc, která je součinem částky na osobní potřebu dítěte a koeficientu 0,28.

Výše dávky 1. dítěte: $1\,950 * 0,28 = 546$ Kč

Výše dávky 2. dítěte: $1\,750 * 0,28 = 490$ Kč

Rodina Novotných obdrží přídavky na děti v celkové výši 1 036 Kč, z toho 546 Kč na dceru a 490 Kč na syna.

4.1.2 Řešení v roce 2007

Rozhodný příjem rodiny je stejný jako v předešlém řešení, činí 17 500 Kč.

---

⁵⁸ § 3 odst. 2 a 3 zákona č. 463/1991 Sb. o životním minimu v aktuálním znění roku 2006

Změna nastala ovšem u celkové částky životního minima rodiny. V roce 2007 je výše částky životního minima pro osobu, která je jako první v pořadí, 2 880 Kč. Jelikož pan Novotný je v současné době jediným živitelem rodiny, budu o něm smýšlet jako o první osobě v pořadí. Částka životního minima pro paní Novotnou je 2 600 Kč, pro dceru Markétu 1 960 Kč a pro syna Pavla 1 600 Kč. V roce 2007 již není třeba připočítávat částku potřebnou k zajištění nezbytných nákladů na 4 člennou domácnost.⁵⁹

Životní minimum rodiny: $2\,880 + 2\,600 + 1\,960 + 1\,600 = 9\,040$ Kč

Pro posouzení nároku na přídavek na dítě je důležité rozhodnout, zda se bude jednat o zvýšenou, základní či sníženou výměru. Proto si vypočítám součiny životního minima rodiny a jednotlivých koeficientů.

Pro posouzení nároku na přídavek na dítě je opět důležité rozhodnout, zda se bude jednat o zvýšenou, základní či sníženou výměru. Vypočítám si proto znovu součiny životního minima rodiny a jednotlivých koeficientů.

Zvýšená výměra: $9\,040 * 1,50 = 13\,560$ Kč

Základní výměra: $9\,040 * 2,40 = 21\,696$ Kč

Snížená výměra: $9\,040 * 4,00 = 36\,160$ Kč

Po porovnání vypočtených částek s částkou rozhodného příjmu mohu zařadit rodinu do pobírání dávky rodičovského příspěvku opět v základní výměře, protože rozhodný příjem, který činí 17 500 Kč je vyšší než 13 560 Kč a zároveň je nižší než 21 696 Kč. Teď už zbývá jen určit výši dávek pro obě děti.

Výše dávky 1. dítěte: $1960 * 0,31 = 607,6$ Kč

Výše dávky 2. dítěte: $1600 * 0,31 = 496$ Kč

---

⁵⁹ § 3 odst. 2 a 3 zákona č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu v aktuálním znění roku 2007

Výši dávky na 1. dítě zaokrouhlíme na celé koruny nahoru, bude tedy činit 608 Kč.

Rodina Novotných obdrží přídavky na děti v celkové výši 1 104 Kč, z toho 608 Kč na dceru a 496 Kč na syna.

4.1.3 Řešení v letech 2008 - 2011

Rozhodný příjem rodiny je stejný jako v předešlých dvou řešení, činí tedy 17 500 Kč.

Při výpočtu životního minima rodiny, nenastaly oproti roku 2007 žádné změny. Výše částky životního minima pana Novotného je 2 880 Kč, částka životního minima pro paní Novotnou je 2 600 Kč, pro dceru Markétu 1 960 Kč a pro syna Pavla 1 600 Kč.

Životní minimum rodiny: $2\,880 + 2\,600 + 1\,960 + 1\,600 = 9\,040$ Kč

Pro posouzení nároku na přídavek na dítě se již v roce 2008 nerozděluje výměra na sníženou, základní a zvýšenou, ale rozhodný příjem v rodině se porovnává se součinem životního minima rodiny a koeficientu 2,40.

Nárok na dávku: $9\,040 * 2,40 = 21\,696$ Kč

Výše rozhodného příjmu je nižší než vypočtený součin životního minima rodiny a koeficientu 2,40. To znamená, že rodina Novotných splňuje podmínky pro získání přídavků na děti.

Výše přídavků na děti je od roku 2008 pevně daná pro jednotlivé věkové skupiny a není třeba výši dávky vypočítávat. Dcera Markéta má nárok na přídavek na dítě ve výši 610 Kč, protože spadá do věkové kategorie od 6 do 15 let. Syn Pavel má nárok na přídavek ve výši 500 Kč, protože je nezaopatřeným dítětem do věku 6 let.

Rodina Novotných tedy obdrží přídavky na děti v celkové výši 1 100 Kč.

4.1.4 Zhodnocení

V roce 2006 obdržela rodina Novotných přídavky na děti v základní výměře. Na první dítě ve výši 546 Kč a na druhé dítě ve výši 490 Kč. To znamená, že celkem rodina dostala 1 036 Kč.

V roce 2007 byla rodina zařazena dle požadavků na nárok dávky opět do základní výměry pobírání a obdržela přídavky na děti ve výši 608 Kč na první dítě a 496 Kč na druhé dítě. Celkem tedy 1 104 Kč. Rodina obdržela každý měsíc o 68 Kč více, než obdržela měsíčně v předešlém roce.

Od roku 2008, kdy byly zrušeny jednotlivé výměry, až do konce roku 2011, se dávka přídavek na děti vyplácí v pevně stanovených částkách podle věku dítěte. Rodina dostala 610 Kč na první dítě a 500 Kč na druhé dítě, dohromady 1 110 Kč. To je oproti roku 2007 rozdíl jen 4 Kč měsíčně.

Celkově bych zhodnotila změny v zákoně pro rodinu Novotných jako příznivé. Oproti roku 2006 si polepšila a rozdíl 4 Kč ztracených oproti roku 2007 nehraje pro rodinu téměř žádnou roli.

4.2 Porodné

Zadání:

Paní Andrea Kubátová porodila v lednu dvojčata – dcery Markétu a Pavlínu. Byly to její prvorozené dcery. Její čistý příjem za předchozí kalendářní čtvrtletí činil 45 000 Kč. Čistý příjem za předchozí kalendářní čtvrtletí jejího manžela Bořka činil 60 000 Kč.

- a) Bude mít nárok na porodné? A pokud ano, v jaké výši?
- b) Jaká by byla výše porodného, kdyby paní Kubátová porodila jen jedno dítě?

4.2.1 Řešení v roce 2006

Nárok na porodné vznikl paní Kubátové dnem porodu.

a) dvě děti

Jelikož se narodila dvojčata, určíme výši dávky jako součin úhrnu částek osobní potřeby dětí a koeficientu 15,00. Částka osobní potřeby dítěte do 6 let věku je 1 750 Kč.

Úhrn částek osobní potřeby dětí: $1\,750 + 1\,750 = 3\,500$ Kč

Výše porodného: $3\,500 * 15,00 = 52\,500$ Kč

Matka dvojčat má tedy v roce 2006 nárok na jednorázovou výplatu porodného ve výši 52 500 Kč.

b) jedno dítě

Pokud by se rodilo pouze jedno dítě, určuje se výše dávky porodného jako součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 10,00.

Částka osobní potřeby dítěte: 1 750 Kč

Výše porodného: $1\,750 * 10,00 = 17\,500$ Kč

Matka má nárok na výplatu porodného ve výši 17 500 Kč.

4.2.2 Řešení v roce 2007

a) dvě děti

Pokud se narodila dvojčata, určíme výši dávky jako součin úhrnu částek životního minima dětí a koeficientu 16,60. Částka životního minima dítěte do 6 let věku je 1 600 Kč.

Úhrn částek životního minima dětí: $1\,600 + 1\,600 = 3\,200$ Kč

Výše porodného: $3\,200 * 16,60 = 53\,120$ Kč

Matka dvojčat má tedy v roce 2007 nárok na jednorázovou výplatu porodného ve výši 53 120 Kč.

b) jedno dítě

Pokud by se narodilo pouze jedno dítě, určuje se výše dávky porodného jako součin částky životního minima dítěte a koeficientu 11,10.

Částka osobní potřeby dítěte: 1 600 Kč

Výše porodného: $1\,600 * 11,10 = 17\,760$ Kč

Matka má nárok na výplatu porodného ve výši 17 760 Kč.

4.2.3 Řešení v letech 2008 - 2010

Od roku 2008 při určování výše porodného nehraje žádnou roli úhrn částek životního minima. Výše porodného je určena pevnou částkou 13 000 Kč za každé narozené dítě.

a) dvě děti

V případě, že paní Kubátová porodila dvojčata, bude výše porodného následující:

$$13\,000 * 2 = 26\,000 \text{ Kč}$$

Matka dvojčat má nárok na jednorázovou výplatu porodného ve výši 13 000 Kč za každé narozené dítě.

b) jedno dítě

Pokud by se narodilo pouze jedno dítě, dostala by matka porodné ve výši 13 000 Kč.

4.2.4 Řešení v roce 2011

V roce 2011 došlo k významné změně v podmínkách nároku na porodné. Nárok na porodné existuje pouze v případě, že rozhodný příjem rodiny nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40.

Rozhodný příjem: $45\,000 + 60\,000 = 105\,000$ Kč

a) dvě děti

Životní minimum rodiny: $2\,880 + 2\,600 + 1\,600 + 1\,600 = 8\,680$ Kč

Rozhodný příjem: 60 000 Kč

Nárok na dávku: $8\,680 * 2,40 = 20\,832$ Kč

Výše rozhodného příjmu je nižší než vypočtený součin životního minima rodiny a koeficientu 2,40. To znamená, že rodina Kubátových splňuje podmínky pro získání porodného. Výše porodného činí 19 500 Kč, protože paní Kubátová porodila dvojčata.

Ovšem, i kdyby paní Kubátová porodila tři děti a více, výše porodného by stále činila 19 500 Kč.

b) jedno dítě

Pokud by paní Kubátová porodila pouze jedno dítě, bylo by jí vyplaceno porodné ve výši 13 000 Kč.

4.2.5 Zhodnocení

V roce 2006 rodina Kubátových obdržela porodné 52 500 Kč při narození dvojčat. Při narození jednoho dítěte by obdržela porodné ve výši 17 500 Kč.

V roce 2007 rodina obdržela porodné při narození dvojčat ve výši 53 120 a při narození jednoho dítěte 17 760 Kč. To je nárůst částek porodného u dvojčat o 620 Kč a u jednoho narozeného dítěte o 160 Kč.

V roce 2008 došlo k výrazné změně v legislativě a rodina obdržela za narozená dvojčata porodné ve výši 26 000 Kč a za jedno dítě ve výši 13 000 Kč. To je rozdíl oproti roku 2007 u dvojčat o 27 120 Kč a u jednoho narozeného dítěte o 4 760 Kč.

V letech 2009 a 2010 je výše porodného stejná jako v roce 2008.

V roce 2011 došlo k další úpravě výše porodného. Paní Kubátová by tak za porozená dvojčata obdržela částku jen 19 500 Kč. Částka 13 000 Kč za jedno narozené dítě zůstala stejná.

Celkově bych zhodnotila vývoj porodného jako velmi negativní, protože došlo k výraznému snížení výše dávek. Pokud by paní Kubátová porodila svá dvojčata až v roce 2011, rodině by v začátcích péče o novorozeňata dávka nepomohla tak, jak mohla pomoci v roce 2006, protože rozdíl ve výši dávky je značný.

4.3 Rodičovský příspěvek

Zadání:

Rodina Zajíčkových se skládá z paní Terezy, pana Karla, sedmnáctileté dcery Alžběty a devítiměsíční dcery Zdeny. Dcera Alžběta studuje prezenční formou studia na střední škole. Paní Tereza se celodenně a řádně doma stará o dceru Zdenu a plánuje tak činit do jejích tří let. Její dcera nenavštěvuje žádné předškolní zařízení ani jesle. Paní Zajíčková neměla v aktuálním roce žádné zdanitelné příjmy, ale vznikl jí nárok na peněžitou pomoc v mateřství ve výši 550 Kč za kalendářní den. Pan Karel pracuje jako obráběč kovů a jeho čistý příjem za předešlý rok činil 300 000 Kč. Má rodina nárok na rodičovský příspěvek? Pokud ano, v jaké výši?

4.3.1 Řešení v roce 2006

Rodina má nárok na rodičovský příspěvek. Splňuje totiž podmínky nároku. Paní Tereza se celodenně a řádně stará o svou dceru Zdenu, která nenavštěvuje jesle ani žádné jiné obdobné zařízení pro děti. Nárok by rodině vznikl i v případě, že by dcera Zdena navštěvovala takové zařízení nejvýše 5 dnů v měsíci.

Výši rodičovského příspěvku určíme jako součin částky na osobní potřeby rodiče, který má na rodičovský příspěvek nárok, a koeficientu 1,54.

Částka osobní potřeby matky: 2 400 Kč

Výše dávky: $2\,400 * 1,54 = 3\,696$ Kč

Rodina obdrží rodičovský příspěvek ve výši 3 696 Kč za kalendářní měsíc.

4.3.2 Řešení v roce 2007

Podmínky na nárok získání rodičovského příspěvku jsou stejné jako v roce 2006. To znamená, že rodina má opět nárok na rodičovský příspěvek.

Rozdíl oproti předešlému roku je ovšem v určení výše rodičovského příspěvku. Výše dávky činí 40 % průměrné měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře dosažené v kalendářním roce, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, v němž se dávka poskytuje. To znamená, že se jedná o 40 % průměrné měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře roku 2005, která činila 19 877 Kč.⁶⁰

Výše dávky: $40 \% \text{ z } 19\,877 = 7\,951 \text{ Kč}$

Rodina obdrží rodičovský příspěvek ve výši 7 951 Kč za kalendářní měsíc.

4.3.3 Řešení v letech 2008 - 2011

Rodina má nárok na rodičovský příspěvek, protože matka celodenně a řádně pečuje o nejmladší dítě v rodině. Nyní je důležité zvolit výši dávky. Na výběr má rodič ze 3 možností – zvýšenou výměru, základní výměru a sníženou výměru.

Protože matce vznikl nárok na peněžitou pomoc v mateřství ve výši přesahující 380 Kč, mohla si zvolit čerpání rodičovského příspěvku ve zvýšené výměře do 2 let věku dítěte. Výše rodičovského příspěvku tedy činí 11 400 Kč měsíčně.

4.3.4 Zhodnocení

Vývoj rodičovského příspěvku hodnotím jako velice pozitivní, protože v roce 2007 došlo pro rodinu Zajíčkových k jeho zvýšení o 4 255 Kč oproti roku 2006 z původních 3 696 Kč na 7 951 Kč. A následně k dalšímu zvýšení v roce 2008 o 1 649 Kč oproti roku 2007 z již zmíněných 7 951 Kč na 11 400 Kč.

---

⁶⁰ Vývoj průměrné a minimální mzdy. *Finance.cz*. [online] © The Associated Press, 2003, [cit. 4.4.2012]
Dostupné na <http://www.finance.cz/makrodata-eu/trh-prace/statistiky/mzda/>

4.4 Dávky pěstounské péče

Zadání:

Pan a Paní Šmídovi dlouho usilovali o vlastní dítě, což se jim bohužel nepodařilo. Proto se rozhodli pro pěstounskou péči. V září dostali do péče nezaopatřené sourozence ve věku 3 a 7 let, z nichž starší dítě je dlouhodobě zdravotně postižené. Určete, na jaké pěstounské dávky má rodina nárok.

4.4.1 Řešení v roce 2006

a) příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Nárok na tuto dávku má každé dítě svěřené do pěstounské péče.

Výše této dávky činí součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 2,00 měsíčně, jelikož se jedná o nezaopatřené děti. U druhého dítěte budeme částku na osobní potřeby dítěte násobit koeficientem 2,60, protože se jedná o dlouhodobě zdravotně postižené dítě.

1. dítě: $1\,750 * 2,00 = 3\,500$ Kč

2. dítě: $1\,950 * 2,60 = 5\,070$ Kč

Pěstouni obdrží příspěvek na úhradu potřeb dítěte v celkové výši 8 570 Kč za obě děti.

b) odměna pěstouna

Nárok na tuto dávku má pěstoun, kterému bylo dítě svěřeno.

Výše odměny činí za každé dítě převzaté do pěstounské péče součin částky na osobní potřeby pěstouna a koeficientu 1,00.

1. dítě: $2\,400 * 1,00 = 2\,400$ Kč

2. dítě: $2\,400 * 1,00 = 2\,400$ Kč

Pěstouni obdrží odměnu pěstouna v celkové výši 4 800 Kč za obě děti.

c) příspěvek při převzetí dítěte

Příspěvek při převzetí dítěte náleží jen jednou u stejného dítěte, a to i v případě, že je dítě převzato stejnými pěstouny vícekrát. Jedná se totiž o jednorázovou dávku.

Výši příspěvku vypočítám jako součin částky na osobní potřeby dítěte a koeficientu 4,00.

1. dítě: $1\,750 * 4,00 = 7\,000$ Kč

2. dítě: $1\,950 * 4,00 = 7\,800$ Kč

Pěstouni obdrží příspěvek při převzetí dítěte v celkové výši 14 800 Kč za obě děti.

d) příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Rodina Šmídových nemá nárok na příspěvek na zakoupení motorového vozidla, protože má v pěstounské péči méně než čtyři děti, a ani nevykonávají pěstounskou péči v zařízeních pro tento účel určených.

4.4.2 Řešení v roce 2007

a) příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Výše této dávky činí součin částky životního minima dítěte a koeficientu 2,30 měsíčně, jelikož se jedná o nezaopatřené děti. U druhého dítěte budeme částku na osobní potřeby dítěte násobit koeficientem 2,90, protože se jedná o dlouhodobě zdravotně postižené dítě.

1. dítě: $1\,600 * 2,30 = 3\,680$ Kč

2. dítě: $1\,960 * 2,90 = 5\,684$ Kč

Pěstouni obdrží příspěvek na úhradu potřeb dítěte v celkové výši 9 364 Kč za obě děti.

b) odměna pěstouna

Výše odměny činí za každé převzaté dítě do pěstounské péče součin částky na osobní potřeby pěstouna a koeficientu 1,00.

1. dítě: $3\,126 * 1,00 = 3\,126 \text{ Kč}$

2. dítě: $3\,126 * 1,00 = 3\,126 \text{ Kč}$

Pěstouni obdrží odměnu pěstouna v celkové výši 6 252 Kč za obě děti.

c) příspěvek při převzetí dítěte

Výši příspěvku vypočítám jako součin částky životního minima dítěte a koeficientu 4,45.

1. dítě: $1\,600 * 4,45 = 7\,120 \text{ Kč}$

2. dítě: $1\,960 * 4,45 = 8\,722 \text{ Kč}$

Pěstouni obdrží příspěvek při převzetí dítěte v celkové výši 15 842 Kč za obě děti.

d) příspěvek na zakoupení motorového vozidla

V nároku na přiznání dávky příspěvku na zakoupení motorového vozidla se oproti roku 2006 nic nezměnilo a rodina Šmídových tedy opět nemá na dávku nárok.

4.4.3 Řešení v letech 2008 - 2011

a) příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Výše této dávky činí součin částky životního minima dítěte a koeficientu 2,30 měsíčně, jelikož se jedná o nezaopatřené děti. U druhého dítěte budeme částku na osobní potřeby dítěte násobit koeficientem 2,90, protože se jedná o dlouhodobě zdravotně postižené dítě.

1. dítě: $1\,600 * 2,30 = 3\,680$ Kč

2. dítě: $1\,960 * 2,90 = 5\,684$ Kč

Pěstouni obdrží příspěvek na úhradu potřeb dítěte v celkové výši 9 364 Kč za obě děti.

b) odměna pěstouna

Výše odměny činí za každé převzaté dítě do pěstounské péče součin částky na osobní potřeby pěstouna a koeficientu 1,00.

1. dítě: $3\,126 * 1,00 = 3\,126$ Kč

2. dítě: $3\,126 * 1,00 = 3\,126$ Kč

Pěstouni obdrží odměnu pěstouna v celkové výši 6 252 Kč za obě děti.

c) příspěvek při převzetí dítěte

Výše příspěvku při převzetí dítěte je od roku 2008 nově definována v pevných částkách dle věku dítěte.

1. dítě (3 roky): 8 000 Kč

2. dítě (7 let): 9 000 Kč

Pěstouni obdrží příspěvek při převzetí dítěte v celkové výši 17 000 Kč za obě děti.

d) příspěvek na zakoupení motorového vozidla

V nároku na přiznání dávky příspěvku na zakoupení motorového vozidla se oproti roku předešlým dvou letům nic nezměnilo a rodina Šmídových tedy opět nemá na dávku nárok.

4.4.4 Zhodnocení

Při hodnocení pěstounský dávek rozdělím shrnutí do 3 částí.

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte byl v roce 2006 za obě děti 8 570 Kč. V dalších letech činil tento příspěvek 9 364 Kč, došlo tedy ke zvýšení o 794 Kč, což hodnotím pozitivně.

Odměna pěstouna činila v roce 2006 za obě děti 4 800 Kč, v dalších letech tato dávka vzrostla na 6 252 Kč. I zde došlo ke zvýšení, což je pozitivní. Tento nárůst činil 1 452 Kč.

U **příspěvku při převzetí dítěte** jsem zaznamenala také růst. V roce 2006 činila tato dávka za obě děti 14 800 Kč. V roce 2007 to bylo 15 842 Kč, příspěvek tedy vzrostl o 1 042 Kč. A v roce 2008 pěstouni obdrželi celkem 17 000 Kč, což byl oproti předešlému roku opět růst, tentokrát o 1 158 Kč. Proto i u této dávky mohu její vývoj posoudit jako pozitivní.

4.5 Pohřebné

Zadání:

Paní Jarmila Kuřátková vypravila minulý měsíc pohřeb svému příteli Janu Slepíčkovi, který měl trvalý pobyt ve Velké Británii, ale bohužel skonal na území České republiky v době, kdy byl u paní Kuřátkové na návštěvě. Má paní Kuřátková nárok na pohřebné?

4.5.1 Řešení v roce 2006

Paní Kuřátková vypravila pohřeb osobě, která nemá trvalý pobyt na území České republiky. Ale protože byl pohřeb vypraven na území České republiky, má paní Kuřátková nárok na pohřebné. Jeho výše činí 5 000 Kč a je vypláceno jednorázově.

4.5.2 Řešení v roce 2007

V roce 2007 jsou podmínky nároku na pohřebné i jeho výše totožné s rokem 2006. To znamená, že pokud paní Kuřátková vypraví svému příteli pohřeb na území České republiky, má nárok na pohřebné ve výši 5 000 Kč.

4.5.3 Řešení v letech 2008 - 2011

V roce 2008 se výrazně změnil zákon o státní sociální podpoře, co se týká pohřebného. S účinností od 1. ledna 2008 nemá již paní Kuřátková nárok na výplatu pohřebného. Podmínky pro výplatu by splňovala pouze v případě, že by vypravila pohřeb

nezaopatřenému dítěti nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte, což pan Slepíčka nebyl.

4.5.4 Zhodnocení

U dávky pohřebního ve vybraných letech nedošlo k žádné změně ve výši vyplácené dávky a tato částka činí stále 5 000 Kč.

5 Statistické údaje o sociálním zabezpečení

Statistické údaje poskytují vždy velice zajímavé informace, proto jsem se rozhodla zařadit stručný přehled vyplacených dávek státní sociální podpory za období let 2005 až 2010. Ve výčtu chybějí údaje za rok 2006, které nebyly Českým statistickým úřadem zveřejněny, což ovšem nebrání zhodnocení tohoto období. U každé dávky státní sociální podpory je uvedena tabulka uvádějící počet mil. Kč vyplacených v jednotlivých letech a stručný popis důvodů, proč došlo ke snížení nebo zvýšení celkového objemu peněz určených na konkrétní dávku.

5.1 Přídavek na dítě

Výše státní sociální podpory vyplacená jako dávka přídavku na dítě, měla v posledních letech klesající tendenci, což vyplývá z tabulky č. 9. Vyplacené částky se snížily v roce 2010, oproti roku 2005 zhruba o 7 300 mil. Kč, což bylo způsobeno zejména snížením okruhu příjemců dávky. Tato situace nastala změnami v podmínkách nároku na přidělení dávky, kdy došlo ke snížení hranice rozhodného příjmu na 2,4 násobek životního minima a zároveň byl stanoven přídavek na dítě pevnými částkami dle věku nezaopatřeného dítěte.

Tab. č. 9: Vyplacené dávky přídavku na dítě (v mil. Kč)

Rok	Výše vyplacené dávky
2005	11 195
2007	10 236
2008	6 232
2009	4 736
2010	3 862

Zdroj: Statistická ročenka České republiky 2011 [CD]

5.2 Dávky pěstounské péče

V tabulce č. 10 je uveden vývoj výplaty dávek pěstounské péče, který má na rozdíl od přídavku na dítě stoupající tendenci. V roce 2010 bylo vyplaceno oproti roku 2005 o 538 mil. Kč více. Tento trend byl způsoben především snahou státu umístit, co nejvíce

děti do náhradní péče, aby měly dobré zázemí a mohly vstoupit do života z dobrého odrazového můstku. Péče o děti v zařízeních, která jsou pro tyto situace určena, je samozřejmě velice kvalitní, ale nic se nevyrovná rodičovské péči. Dlouhodobým cílem státu je tuto péči poskytnout, co největšímu množství nezaopatřených dětí.

Tab. č. 10: Vyplacené dávky pěstounské péče (v mil. Kč)

Rok	Výše vyplacené dávky
2005	467
2007	771
2008	844
2009	922
2010	1005

Zdroj: Statistická ročenka České republiky 2011 [CD]

5.3 Příspěvek na bydlení

U příspěvku na bydlení můžeme pozorovat nejdříve pomalý pokles ve výši vyplacených dávek, ale od roku 2008 se tento trend změnil a výše vyplacených dávek se začala zvyšovat. To bylo způsobeno především legislativními změnami v roce 2007, kdy nárok na dávku měly osoby trvale žijící v nájemním bytě a majitelé bytů, jejichž náklady přesahovaly 30 % rozhodného příjmu a zároveň byly nižší než normativní náklady.

Tab. č. 11: Vyplacené dávky příspěvku na bydlení (v mil. Kč)

Rok	Výše vyplacené dávky
2005	2 459
2007	1 565
2008	1 619
2009	2 280
2010	3 521

Zdroj: Statistická ročenka České republiky 2011 [CD]

5.4 Rodičovský příspěvek

Výše vyplacených dávek rodičovského příspěvku se v roce 2007 výrazně zvýšila oproti roku 2005, a to o celých 16 000 mil. Kč. Tento ohromný nárůst byl způsoben změnami v nároku na rodičovský příspěvek v roce 2007, kdy byla dávka přiznávána ve výši 40 % průměrné měsíční mzdy v nepodnikatelské sféře roku 2005. To ovšem znamenalo značný nárůst sociálních výdajů, a proto v roce 2008 byla legislativa znovu upravena. Rodičovský příspěvek byl vyplácen ve třech výších dle doby čerpání, kterou si zvolila sama matka dítěte. Jak ale vyplývá z tabulky č. 12, tato změna nevedla k výraznějšímu snížení dávek vyplacených v rámci rodičovského příspěvku.

Tab. č. 12: Vyplacené dávky rodičovského příspěvku (v mil. Kč)

Rok	Výše vyplacené dávky
2005	12 627
2007	28 690
2008	28 294
2009	28 586
2010	27 722

Zdroj: Statistická ročenka České republiky 2011 [CD]

5.5 Porodné

Z údajů uvedených v tabulce č. 13 vyplývá, že výše vyplacených dávek porodného stoupala do roku 2007 a následně klesla zhruba o 500 mil. Kč na úroveň, na které se drží dodnes. V roce 2008 bylo totiž porodné stanoveno pevnou částkou a odstranila se tak vazba výše dávky porodného na životní minimum. Tato vazba způsobovala zbytečně vysoké náklady na výplatu dávek porodného a velmi zatěžovala rozpočet ministerstva práce a sociálních věcí.

Tab. č. 13: Vyplacené dávky porodného (v mil. Kč)

Rok	Výše vyplacené dávky
2005	895
2007	2 097
2008	1 647
2009	1 579
2010	1 565

Zdroj: Statistická ročenka České republiky 2011 [CD]

5.6 Pohřebné

Z následující tabulky č. 14 vyplývá, že k nejdůležitější změně ve výplatě dávek pohřebného došlo v roce 2008, kdy bylo vyplaceno o 438 mil. Kč méně než v roce předchozím. To bylo způsobeno změnou v zákoně o státní sociální podpoře, která již neumožňovala pobírat tuto dávku, v případě, že byl vystaven pohřeb osobě, která neměla trvalé bydliště na území České republiky. Tato změna významně zúžila okruh osob, které měly na dávku nárok.

Tab. č. 14: Vyplacené dávky pohřebného (v mil. Kč)

Rok	Výše vyplacené dávky
2005	533
2007	509
2008	71
2009	17
2010	16

Zdroj: Statistická ročenka České republiky 2011 (elektronický zdroj)

Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat strukturu a vývoj státní sociální podpory, porovnat jednotlivé dávky daného systému ve vybraných letech a zhodnotit, jaké dopady měly změny v legislativě na nárok a výši jednotlivých dávek. Tuto problematiku jsem doplnila statistickými údaji týkajícími se státní sociální podpory v letech 2005 – 2011.

V praktické části mé bakalářské práce byly předvedeny výpočty dávek v jednotlivých letech období 2006 – 2011 na konkrétních příkladech podle platné právní úpravy. U každé dávky jsem určila nárok a výši této dávky ve všech letech uvedeného období a následně jsem shrnula a vyhodnotila její vývoj. Při výpočtu dávek jsem vždy vycházela ze stejné výchozí situace, to znamená, že jsem zachovávala stejné příjmy i počet a věk členů domácnosti.

V části mé práce, kde se zabývám statistickými údaji, jsem u každé dávky ze systému státní sociální podpory vytvořila tabulku, ve které je uvedený počet mil. Kč vyplacených v jednotlivých letech a stručný popis toho, proč došlo k zvýšení nebo snížení objemu peněz vyplacených v rámci konkrétní dávky.

System státní sociální podpory je v současné době součástí života mnoha rodin v České republice. Pro některé rodiny jsou dávky z tohoto systému nepostradatelnými příjmy, bez kterých by byla jejich sociální situace mnohem horší. Naopak jiné rodiny těchto dávek mohou zneužívat a pobírat je neoprávněně. K tomuto případu dochází bohužel velice často. Důvodem bývá zamlčení podstatných informací pro nárok na dávku státní sociální podpory. Například se jedná o přivýdělký studentů, které nenahlásí na Okresní správu sociálního zabezpečení a mohou tak neoprávněně a nezákonně pobírat přídatky na děti.

Stát v současné době apeluje na podporu rodin s dětmi a pěstounskou péči. Domnívám se ale, že by na splnění tohoto cíle měl více pracovat. Například u porodného došlo v posledních letech k výraznému snížení výše této dávky, což samozřejmě může mnohé ženy odradit od rozhodnutí pořídit si dítě. Zejména mladé páry nemají příliš úspor a v první řadě řeší vlastní bydlení a pořízení dětí odkládají na pozdější dobu. Důvodem, proč se tak děje, je samozřejmě i strach z toho, že nebudou schopni své děti dostatečně zabezpečit. Proto mnoho mladých lidí pracuje nejdříve na své kariéře, a když se později

rozhodou pořídit si děti, bývá to již ve vyšším věku, a proto mají většinou jen jednoho potomka.

Navrhovala bych tedy, aby se stát více angažoval v sociální oblasti a podporoval rodiny s dětmi větším podílem než v současné době. Tato podpora se jistě v dalších letech státu vrátí, protože by mohla alespoň částečně zpomalit stárnutí obyvatelstva a přispět tak k řešení situace, co se týče vyplácení starobních důchodů, protože současná situace, jak všichni víme, je neúnosná a do budoucna se musí něco nutně změnit.

Seznam použitých obrázků a tabulek

Obrázek č. 1: Sociální zabezpečení - sociální pojištění.....	12
Obrázek č. 2: Sociální zabezpečení - státní sociální podpora.....	13
Obrázek č. 3: Sociální zabezpečení – sociální pomoc	14
Tab. č. 1: Částky životního minima platné pro rok 2011 (v Kč za měsíc)	15
Tab. č. 2: Výše přídatku na dítě (v Kč za měsíc).....	18
Tab. č. 3: Výše rodičovského příspěvku (v Kč za měsíc).....	21
Tab. č. 4: Výše příspěvku při převzetí dítěte (v Kč, jednorázově)	22
Tab. č. 5: Výše přídatku na dítě v roce 2006 (v Kč za měsíc).....	25
Tab. č. 6: Výše přídatku na dítě v roce 2007 (v Kč za měsíc).....	26
Tab. č. 7: Výše přídatku na dítě v letech 2008 – 2011 (v Kč za měsíc)	26
Tab. č. 8: Výše rodičovského příspěvku v letech 2009 – 2011 (v Kč za měsíc)	28
Tab. č. 9: Vyplacené dávky přídatku na dítě (v mil. Kč).....	47
Tab. č. 10: Vyplacené dávky pěstounské péče (v mil. Kč).....	48
Tab. č. 11: Vyplacené dávky příspěvku na bydlení (v mil. Kč)	48
Tab. č. 12: Vyplacené dávky rodičovského příspěvku (v mil. Kč)	49
Tab. č. 13: Vyplacené dávky porodného (v mil. Kč).....	50
Tab. č. 14: Vyplacené dávky pohřebného (v mil. Kč).....	50

Seznam použitých zkratk

ČR Česká republika

OSN Organizace spojených národů

SR Státní rozpočet

SZ Sociální zabezpečení

Seznam použité literatury:

BŘESKÁ, Naděžda, BURDOVÁ Eva, VRÁNOVÁ Lucie. *Státní sociální podpora s komentářem a příklady k 1.6.2010*. Olomouc: ANAG, 2010, 239 s., ISBN 978-80-7263-609-9

Dávky pěstounské péče. *Integrovaný portál MPSV*. [online] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Poslední aktualizace 13.1.2012, [25.1.2012] Dostupné na http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/pestounska_pece

Ministry of Labour and Social Affairs of the Czech Republic. *Social Assistance Benefits*. Prague: Ministry of Labour and Social Affairs of the Czech Republic, 2033, p.36, ISBN 80-86552-71-3

HAMERNÍKOVÁ, Bojka; MAAYTOVÁ, Alena a kol. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007, 364 s., ISBN 978-80-7357-301-0

NAHODIL, František a kolektiv. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2009, 359 s., ISBN 978-80-7380-162-5

PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2008, s.712, ISBN 978-80-7357-351-5.

Příspěvek na bydlení. *Integrovaný portál MPSV*. [online] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Poslední aktualizace 30.12.2011, [25.1.2012] Dostupné na http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prisp_na_bydleni

REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv. *Ekonomie a řízení odvětví veřejného sektoru*. Brno: Ekopress, s. r. o., 2002, s.264, ISBN 80-8619-60-2

Statistická ročenka České republiky 2011 [CD]

System sociálního zabezpečení v ČR. *Národní informační centrum pro mládež*. [online] © NICM, 2010, Aktualizace 25.1.2012 [cit. 25.1.2012] Dostupné na <http://www.icm.cz/system-socialniho-zabezpeceni-v-cr>

TOMÁŠKOVÁ, Eva. *Veřejné finance*. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 77, ISBN 80-210-4177-3
Vývoj průměrné a minimální mzdy. *Finance.cz*. [online] © The Associated Press, 2003, [cit. 4.4.2012] Dostupné na <http://www.finance.cz/makrodata-eu/trh-prace/statistiky/mzda/>

Zákon č 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuální znění roku 2006

Zákon č 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuální znění roku 2007

Zákon č 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuální znění roku 2008

Zákon č 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuální znění roku 2009

Zákon č 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuální znění roku 2010

Zákon č 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v aktuální znění roku 2011

Zákon č. 463/1991 Sb. o životním minimu v aktuálním znění roku 2006

Zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu v aktuálním znění roku 2007

Zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu v aktuálním znění roku 2008

Zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu v aktuálním znění roku 2009

Zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu v aktuálním znění roku 2010

Zákon č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu v aktuálním znění roku 2011

Životní a existenční minimum. *Integrovaný portál MPSV*. [online] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, Poslední aktualizace 30.12.2011, [25.1.2012] Dostupné na http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/zivotni_min

Abstrakt

HAŠKOVÁ, R. Dávky státní sociální podpory – struktura a vývoj. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 56 s., 2012

Klíčová slova: sociální zabezpečení, státní sociální podpora, analýza dávek závislých na výši příjmů, analýza dávek nezávislých na výši příjmu

Ve své bakalářské práci jsem řešila téma dávek státní sociální podpory. V první části práce jsem popsala funkci státní sociální podpory v systému sociálního zabezpečení, způsob financování a charakteristiku státní sociální podpory v České republice. V další části jsem se zaměřila na strukturu a vývoj vyplácených dávek v letech 2006 – 2011. Vývoj těchto dávek jsem nejprve shrnula teoreticky a následně předvedla dopad změny na praktických příkladech. Při výpočtech jsem vycházela vždy z aktuálně platného zákona o státní sociální podpoře a určila výši jednotlivých dávek pro konkrétní rok. Následně jsem u každé dávky provedla konečné shrnutí. V závěrečné kapitole se zabývám statistickými údaji týkajícími se státní sociální podpory a jejich zhodnocením.

Abstract

HAŠKOVÁ, R. State social support – structure and development. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 56 p., 2012

Key words: social security, state social support, analysis of dose-dependent income independent, analysis of benefits to income

In my thesis I focus on the state social support. In the first part I describe the state social support as a part of the social security system in the Czech Republic, methods of its financing and its characteristics. In the next part I focus on the structure and evolution of the supplementary benefits that were paid from the year 2006 to the year 2011. First I summarize the theoretical part of my topic and then I demonstrate impacts of the changes in some practical examples. The calculations are based on the law as amended. Subsequently, all my examples are evaluated for all the selected years. The final chapter deals with statistical data related to the social support and their final evaluation.